

TEHNILISED

TINGIMUSED DIGITAALSETELE ORIGINALIDELE

Käesolevat dokumenti käsitlevad Uniprint AS ja Unipress AS lepingu (tellimuse) lisana. Dokumendi koostamisel on lähtutud vajadusest ühtlustada trükikodade tingimused ning kirjasolev on üldjoontes kooskõlastatud ka teiste suuremate Eesti trükikodadega. Lihtsuse huvides on eraldi välja toodud nõudmised (mille täitmist originaalide vastuvõtul jälgitakse), trükikojaspetsiifiline info ja soovitusel.

NÕUDMISED

Digitaalseks originaaliks on:

1. ainult PDF/X-1a:2001 (ISO 15930) nõuetele vastav ehk tellimusele vastavalt CMYK- või CMYK- ja spot-värvidega trükivalmis komposiit-PDF,
2. mis on valmistatud Postscript-printfailist Adobe Acrobat Distiller 5 või 6 abil kasutades heakskiidetud seadistusi ning mis on soovitatavalt läbinud preflight-kontrolli,
3. väliskülgedel on lõikevaru 3-5mm, trükise puhas formaat asub PDF-lehekülje keskel, lõikemärkideta või min 3mm väljaspool formaati asuvate lõikemärkidega, piltide resolutsioon ja värvilahutus vastavad trükiprotsessile, nimest on võimalik tuvastada toote nimetus ja konkreetse failis olevate lehekülgede numbrid ning mille valmistamisel on järgitud muid üldtunnustatud trükiettevalmistuse reegleid.

Digioriginaalide ja poognamontaaži visuaalseks kontrolliks on vajalik vastavalt lõpptulemusele (sh kaaned, inserdid jms) kokku volditud ja klammerdatud või muul viisil kinnitatud väljatrükk, voldikute jms puhul peab olema välistatud võimalus seda ekslikult kokku voldida. Kui väljatrüki lisamine ei ole võimalik ja trükis sisaldab nummerdamata lehekülgi või lisaelemente on nende järjestuse kontrolliks kohustuslik sisu kirjeldav küljendusplaan, makett vms.

Digitaalsed värvitõmmised peavad olema varustatud kontrollskaala (iga värvi kohta täispind ning raster kesktsoonides ja kolmveerandtoonides) ning informatsiooniga kasutatud ICC-profiili kohta.

Digioriginaale võetakse vastu CD'l või üle interneti kasutades FTP'd.

TRÜKIKOJA-SPETSIIIFILINE

Saabuvate tööde kataloog FTP-serveris on ftp.uniprint.ee/incoming, kasutaja anonymous (salasõnaks nt sinu e-post) tohib luua alamkatalooge ja kirjutada faile. Kuna failide lugemine, kustutamine ja ümbernimetamine on lubatud ainult reple, tuleb vigased failid saata uuesti muudetud nime all.

Heakskiidetud seadistused Acrobat Distilleri ja preflight-programmide jaoks ning trükimasina- ja paberispetiifilised ICC-profiilid leiab:

<http://marvetaarium.uniprint.ee/currentsettings>

Kuna seadistuste ja profiilide kaasajastamine on jätkuv protsess tuleb jälgida, et kasutusel oleks värskeim versioon.

Lisalugemist:

<http://marvetaarium.uniprint.ee>

**Kõigi küsimuste korral: Peeter Marvet
pets@uniprint.ee ja 056 565 565**

1 ainult PDF/X-1a nõuetele vastav ehk CMYK või CMYK- ja spot-värvidega komposiit-PDF,

2 mis on valmistatud Postscript-printfailist Adobe Acrobat Distiller 5 või 6 abil kasutades heakskiidetud seadistusi (PDFX1a) ning soovitatavalt läbinud preflight-kontrolli,

3 millel on lõikevaru 3-5mm, trükise formaat asub PDF-lehekülje keskel, lõikemärkideta või -märkidega mis asuvad väljaspool lõikevaru ning mille valmistamisel on järgitud muid üldtunnustatud trükiettevalmistuse reegleid.

v 3.1 / November 2004

MUST JA ÜLETRÜKK EHK OVERPRINT

Vältimaks pisemate kokkutrükivigade nähtavaleilmumist värvilisel taustal asuvate mustade tekstide, joonte ja väiksemate objektide ümber lisab repro *preflight*'i käigus kõigile mustadele (100% K) objektidele ületrüki ehk *overprint*'i. Mustade objektide puhul mille ületrükk ei ole soovitatav (nt suured pinnad mille alla jäänud pilt või värv võib läbi kumada) tuleb kasutada ületrükita musta:

- tavaline must (rakendub automaatne ületrükk): 100K
- mitmevärv-must ehk *rich black*: 100K-50C või 100K-50C-40M
- ületrükita must: 100K-1C-1M-1Y

Teine levinud ületrükiprobleem on valgetele või värvilistele objektidele kogemata lisatud ületrükk, mille tulemuseks on teksti kadumine või värvi muutumine. Selle vältimiseks eemaldab repro *preflight*'i käigus kõigilt mitte-mustadelt objektidelt ületrüki.

Juhul kui töös on kasutatud *trapping*'ut, mitte-mustade objektide ületrükki või on muid erisoo ületrüki rakendamise osas tuleb sellest igal konkreetsel juhul reprot teavitada ja leppida kokku harilikust erinev töökorraldus.

This is just a sample text
WITHOUT overprint so
you can see what happens
with slight misregister.

This is just a sample text
WITH overprint so you
can see that nothing
happens even with slight
misregister.

NOW I COPIED
BLACK TEXT FROM
ABOVE, CHANGED
COLOUR TO
YELLOW AND
FORGOT TO
REMOVE
OVERPRINT

YELLOW ACTUALLY
LOOKS LIKE THIS

100K 50C 40M

100K 1C 1M 1Y

100K
+ OVERPRINT

MUSTAL TAUSTAL VALGE TEKST

Kuna 100% K must kipub suure pinnana liiga hele tunduma, kasutatakse kujunduses sageli mitmevärv-musta ehk *rich black*'i, kus mustale on lisatud teisi osavärve. Sellisele taustale (samuti tumedale pildile või värvitaustale) valget teksti trükkides muudab pisemgi kokkutrükiprobleem teksti loetamatuks.

Šeriifidega, kursiivis või peeneid jooni kasutava kirja puhul on reeglina miinimumiks 10pt, šeriifideta kirjal 8pt. Mitmevärv-musta kasutamisel tuleks koostiseks valida 100K50C või 100K50C40M, mis mõlemad tagavad peaaegu maksimaalse trükiprotsessis saavutatava tumeduse (densiteedi).

Mitmevärv-mustal taustal oleva valge teksti puhul aitab kokkutrükiprobleeme vähendada ka tekstist taga pool asuv 0,1-0,15mm äärejoon ehk *outline* mille värviks on ületrükita must (100K-1C-1M-1Y).

Juuresolev simulatsioon näitab 0,035mm möödatrüki mõju 8, 10 ja 12 pt Times, Helvetica ja Helvetica Bold kirjadele, taustadeks 100K, 100K50C ja 100K100C100M100Y. ISO 12647-2 kohaselt on lubatud möödatrükk kujutise keskel B2 formaadi ja üle 65gsm paberiga kuni 0,08mm, muudel puhkudel kuni 0,12mm.

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese lapsed“, värskemat sel kevadel

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese lapsed“, värskemat Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese lapsed“, värskemat sel kevadel

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese lapsed“, Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese lapsed“, värskemat sel

Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat Theodor Lutsu filmi „Päikese Teiste seas võib Kinobussi peatuspaikades näha rariteetset 1932. aastast pärinevat The-

STANTSID, KOHTLAKK JMS

Stantsi, kohtlaki, pimetryki jms järeltöötlusoperatsioonideks vajalikud joonised peavad olema PDFis kujunduse peal kasutades vastavalt nimetatud SPOT-värvi (nt Stants, Lakk), kõigile objektidele peab olema kehtestatud overprint. Stantsijoone paksus on 0,4mm, lõikava

tera jaoks kasutada pidevat ja nuudi jaoks punktiirjoont. Toote üldformaad (boundigbox) peab olema tähistatud lõikemärkidega.

Juhul, kui stants valmistatakse programmjuhtimisega seadmel, on kohustuslik eraldi fail mis sisaldab ainult stantsijoonist ja lõikemärke.

VÄRVID SÄRAVAKS, PILT TERAVAKS

Enamik trükiste värvi- ja pildiprobleeme saavad alguse kehvast pilditööstusest ja / või trükiprotsessi jaoks seadistamata Photoshopi värvilahutus-parameetritest: pole arvestatud reaalse punktikasvu, paberitüübi ja Euroscale-värvidega, pildid kasutavad ainult osa trüki värvilattusest või on töödeldud olulise värvinihkega.

Enne tööle asumist tasub kindlasti kontrollida monitori seadistusi (abiks **Start** -> **Control Panel** -> **Adobe Gamma** või kasutusel olev kalibratsioonisüsteem) ning veenduda, et Photoshopis oleks valitud sobivad ICC-profilid (vt **Värvilahutus**).

Kuna ka parima paberi ja trüki puhul on tulemuseks loodusest oluliselt kesisem värvilattus, on pilditööstuse eesmärgiks seda võimalikult täielikult ära kasutada:

1. igal pildil on vaja kõigepealt määrata heledaim ja tumedaim punkt, heaks tööriistaks Photoshopis on **Levels** mis histogrammil näitab pildis esinevaid heledusi;
2. enamusele piltidele tuleb kasuks kerge kontrasti tõstmine, tihti on ka vaja muuta pilti veidi heledamaks või tumedamaks, õigeks tööriistaks **Curves**;
3. erksad värvid saab kahest osavärvist, kolmanda lisamine vähendab värviküllasust, näiteks salatiroheline koosneb kollasest (kuni 100%) ja tsüaanist (ca 60%) ning magenta lisamine annab tulemuseks tumeda kuuse-rohelise; liigsete värvide eemaldamiseks on parim **Selective Color**;
4. digitaalse teravustamine on vajalik isegi väga heade originaalpiltide puhul, sest trükiraster kipub pilti teravust vähendada, Photoshopis on tööriistaks **Unsharp Mask**.

DIGITAALNE PROOVITRÜKK

Lisaks nõudmisele, et digitaalsed värvitõmmised peavad olema varustatud kontrollskaala (iga värvi kohta täispind ning raster kesktsoonides ja kolmveerandtoonides) ning informatsiooniga kasutatud ICC-profiili kohta, tuleb nende kasutamisel arvestada ka väljatrüki vananemisega kaasnevate värvimuutuste ning metamerismiga. Soo-

vitav on lasta väljatrükil enne kasutamist mõni tund stabiliseeruda ning seda seejärel hoida ja transportida valguse eest kaitstuna. Digitaalseid värvitõmmiseid tuleb vaadelda loomulikus päeva valguses või sellele vastava valgustusega (ühtlane spekter ja valge temperatuur 5000K, näiteks Philips TLD 950 ja Osram 12-950 luminofoortorud).

SPOT-VÄRVID

„Firmavärvid” on harilikult määratud PANTONE® värvikoodidega, mis viitavad vastava värvi segamise valemile. Oluline on seejuures mees pidada, et üks ja sama värvisegu võib erinevatele paberitele trükituna anda oluliselt erineva tulemuse, näiteks võib võrrelda värvi 123 näidist kaetud ja katmata paberil vastavalt PANTONE® solid coated ja solid uncoated lehvikut. Saamaks visuaalselt sarnast tulemust on mõistlik määrata eraldi firmavärvid erinevatele paberitele, samuti erinevatele trükimeetoditele: näiteks PANTONE® 123

C (kaetud paber) vasteks visiitkaardi või blanketi trükil võiks olla PANTONE® 115 U (katmata paber). Sageli jäetakse see tähelepanuta ning kuna trükkal segab värvi numbri järgi ning kontrollib tulemust tellitud paberile vastava lehviku abil võib tulemus soovitud erineda.

Tähelepanu tasub pöörata ka sellele, et suur hulk PANTONE® spot-värve ei ole neljavärvitrükis teostatavad ning arvuti või lehviku abil leitud vasted ei pruugi anda soovitud tulemust, lisaks lähtuvad vanemad lehvikud ja tarkvara USA-s kasutatavatest trükivärvidest.

VÄRVILAHUTUS JA ICC-PROFIILID

Värvilahutuse all mõistetakse skanneri, digikaamera vms sisendseadme poolt kasutatavas RGB-värvisüsteemis oleva pildi teisendamist trükiseadmele sobivasse värvisüsteemi, milleks neljavärvitrüki puhul on CMYK. Värvilahutuseks peetakse sageli ekslikult trüki-filmide- või plaatide valmistamist: tegelikult toimub pildi teisendamine RGBst CMYKi ehk värvilahutus pilditöötluse käigus Adobe Photoshop'is või väljatrükil küljendusprogrammist. Värvilahutust tegev tarkvara võtab arvesse trükiprotsessi kohta teada olevad parameetrid (seadistused Photoshopis või ICC-profiil) ning üritab saavutada originaaliga võimalikult sarnase tulemuse väljundseadme võimaluste piires.

Sellest tulenevalt on oluline mees pidada, et ühe seadme jaoks tehtud lahutus ei pruugi anda teisel seadmel trükkides sama tulemust ning näiteks kaetud paberi jaoks mõeldud lahutuse trükkimisega ajalehepaberile võivad kaasneda olulised tehnilised probleemid. Soovitav on teha valdav osa pilditöötlusest RGB-värvisüsteemis ning lahutada pilt igale konkreetsele kasutuskohale vastavat ICC-profiili kasutades Adobe Photoshop'is, alternatiivina võib uuemate küljendusprogrammide (nt Adobe Indesign CS) puhul kasutada ka küljenduses RGB-pilte tagades, et RGB- ja CMYK-profiilid on korrektselt määratud ning väljundiks on CMYK- või CMYK- ja spot-värvidega komposiit-PDF.

Lisaks erinevustele on aga palju ka sarnasusi, mis lubavad teadaoleva trükiprotsessi ja paberitüübi puhul kasutada vastavat üldist profiili. Euroopa poogna- ja heatset-trüki mõõdetavaid parameetreid kirjeldab ISO standard 12647-2:2004, coldset-trüki omasid ISO 12647-3:2004. Neist lähtudes on mitmed organisatsioonid teinud proovitrükke ning valmistanud ICC-profiilid, mis võrdlemisi hästi vastavad „keskmise Euroopa trükikoja” tulemusele. Värkseima profiilidekomplekti poogna- ja heatset-trüki jaoks saab laadida **European Color Initiative** lehelt www.eci.org (**ISOcoated**, **ISOuncoated**, **ISOwebcoated**), ajalehetrüki jaoks **Ifra** lehelt www.ifra.com (**ISOnewspaper26v4**). Poogna-offseti jaoks võib kasutada ka Adobe toodetega kaasa tulevaid profile kaetud (**Euroscale Coated v2**) ja katmata paberile (**Euroscale Uncoated v2**). Eestis trükialaste standarditega tegeleva tehnilise komiteega saab ühendust **Trükiliidu** kaudu (www.trykiliit.ee).

Tüüp-profile kasutades on oluline mees pidada, et standardi järgimine ei ole ühelegi trükikojale kohustuslik ning isegi standardit järgides võib trükis esineda silmaga nähtavaid värvierinevusi.

Soovides saavutada suuremat täpsust on vaja kasutada trükikoja- ja paberispetsiifilisi profile, mis reeglina on leitavad trükikoja kodulehelt.

MONITORI SEADISTAMINE

Soovides näha ekraanil trükitulemusele vastavaid värve ei piisa kasutatavale trükiprotsessile vastava ICC profiili määramisest tarkvara seadistustes: väga oluline on ka ruumi valgustus (vt **Digitaalne proovitrükk**, lisaks võimalus reguleerida valgustugevust ning topelt-parabool ehk nn monitori-optika kasutamine), neutraalsetes hallides

toonides sisekujundus, monitori „katus” ja regulaarne kalibreerimine. Soovitav on häälestada monitori valge punkt ja heledus vastavaks trükipaberile (korrektse valgustuse puhul 5000K) ning jälgida, et Adobe Photoshop ja InDesign **View->Proof Setup** menüüs oleks valitud **Simulate Ink Black**.

LÄBIPAISTVUS VS CLIPPING

Kuigi fototöötlus-, graafika- ja küljendusprogrammide uuemad versioonid pakuvad võimalust jätta osa pildist läbipaistvaks (*transparency*), lisada sellele varju (*drop shadow*) või kasutada mõnda muud sarnast eriefekti, ei ole need PDF/X-1a standardi aluseks olevas PDF versioonis 1.3 realiseeritavad, uuemate PDFi versioonide puhul sõltub trükitulemus aga sageli kasutatavast printerist või RIPist ning ei ole seega ette ennustatav. Programmide katsed läbipaistvust printimisel muul moel realiseerida annavad tulemuseks suuremahulise ja potentsiaalselt probleeme tekitava PDFi.

Sellest tulenevalt on mõistlik läbipaistvusega seotud efekte vältida. Juhul, kui kujundus nõuab pildi taustast välja lõikamist, tuleks selleks kasutada Photoshopi lõikejoont ehk *clipping path*'i, mida tunnistavad TIFF ja EPS failides kõik levinud küljendusprogrammid. Tee nii:

- Kasutades Photoshopi **Pen**-tööriista piira vajalik objekt joonega (toimib nagu Illustratori vastav tööriist).
- **Paths**-paletis salvesta tekkinud piirjoon võttes paleti lisamenüüst **Clipping path** ja valides äsja tehtud joone. **Flatness** lahter jätta tühjaks.
- Salvesta tulemus TIFF (või EPS) failiks ja kasuta küljenduses.

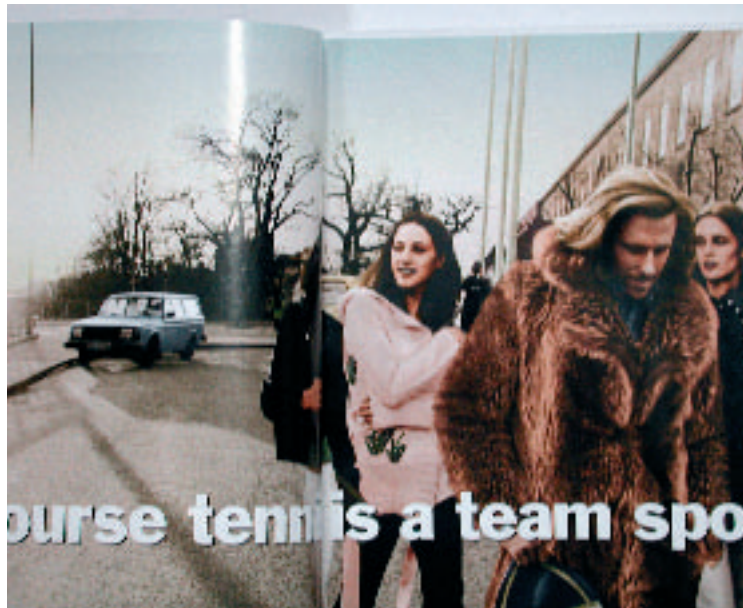

KÖITEVIISIGA ARVESTAMINE

Liimköite puhul jääb trükise selga 6-8mm "pimedat ala" mida tuleb arvestada kujunduse tegemisel (sisekülje veerised) ning eriti lehelt-lehele üleminevate piltide ja kujunduselementide puhul. Kõige lihtsam lahendus on jälgida, et ülemineku kohale ei jääks ühtegi objekti millest mõne millimeetri ära kaotamine silma riivab: näiteks muru ja mets ei ole probleemiks, inimese nägu ja kaldus jooned on. Alternatiiv, mida sageli kasutatakse, on tekitada pildile vajalikud mahus ülekatet, st ca 5mm vasa-kul lehepoolel olevast kujutisest korduks ka parempoolset.

Brošüüri puhul tuleb trükikojaga kokku leppida ja kujunduses arvestada lehekülgede nihkumise ehk *creep'*iga: sisemised lehed on paar mm kitsamad. Kui puuduvad lehelt lehele üleminevad pildid saab trükikoda seda kompenseerida keskmisi lehekülgi sissepoole nihutades, alternatiiviks on kujundus, milles on arvestatud paari mm kadumisega lehe välisservast.

Loe edasi: Mike Johnstoni kolumn "Lost in the Gutter" www.photo.net/mjohnston/column40

MITU KEELT MUSTA VAHETUSEGA

Mitmes keeles välja antavate trükiste puhul kasutatakse sageli "musta vahetust" – kõik muutuvad elemendid on teostatud mustaga ning pärast ühe keele tiraaži valmimist vahetatakse trükimasinas uue vastu välja ainult musta osavärvi plaat. Nii saab oluliselt kokku hoida plaate, trükimasina aega jne.

Selliste tööde puhul on originaalideks

kõigepealt üks fail, milles asuvad kõik värvilised elemendid (kujundus, pildid jne) ning lisaks musta teksti failid iga keele jaoks.

Kujundusprogrammis teostamisel tuleks kasutada kihte ehk layer'eid: kõige alumisel asuvad pildid ja keeltest sõltumatud kujunduselemendid, selle kohal on iga keele jaoks üks kiht, kuhu tohib paigutada ainult

musta värvi objekte. Töö käigus on kasulik pildikiht lukustada, keelekihte muudetakse nähtavaks vastavalt vajadusele.

Väljatrükiil lülitatakse esmalt keele-kihid nähtavatuks ja pildikiht nähtavaks ning trükitakse esimene fail, seejärel vastupidi: pildid nähtavatuks ja üks keeltest nähtavast ning tehakse vastava keele musta fail, jne.

KA KAANED ON LEHEKÜLJED

Arvutiselt loodud arvutisüsteemidega on võimalik luua kaanepildid, mis on mõeldud trüki jaoks. Kui kaanepildid loodakse arvutisüsteemidega, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

NB! Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

LÕIKEVARU EHK BLEED 3-5 MM

Kõik trükitavad elemendid tuleb luua lõikevaru (bleed) 3-5 mm. Kui lõikevaru on väiksem, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

FINEPRINT

Trükitavad elemendid tuleb luua lõikevaru (bleed) 3-5 mm. Kui lõikevaru on väiksem, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

COVERS ARE PAGES AS WELL

Arvutiselt loodud arvutisüsteemidega on võimalik luua kaanepildid, mis on mõeldud trüki jaoks. Kui kaanepildid loodakse arvutisüsteemidega, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

NB! Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

BLEED 3-5MM

Kõik trükitavad elemendid tuleb luua lõikevaru (bleed) 3-5 mm. Kui lõikevaru on väiksem, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

FINEPRINT

Trükitavad elemendid tuleb luua lõikevaru (bleed) 3-5 mm. Kui lõikevaru on väiksem, siis tuleb kaanepildid loomisel arvestada kaanepildide loomise erisustega. Kaanepildid loomisel tuleb arvestada kaanepildide loomise erisustega.

FAILIDE NIMETAMINE

Sõltuvalt konkreetse töö iseloomust ja töökorraldusest võib igas PDFis olla üks või mitu lehekülge. Failinimes peab sisalduma töö nimi ja lehekülje number / numbrid, soovitatav on lisada ka formaat. Nt: [noukogudenaine_007-015.pdf](#), [pulgatehaseVoldik_297x210mm.pdf](#)

Tingituna operatsioonisüsteemide ja FTP erinevatest nõudmistest tohib failinimedes kasutada ainult numbreid, täppideta tähti, allkriipsu (_), miinuskirki (-) ja punkti (.).

KA KAANED ON LEHEKÜLJED

Parim viis kaante ettevalmistamiseks on teha nad täpselt samuti lehekülgedena nagu trükise sisu, st iga kaas omal lehel ning selg eraldi – nii on trükikojas lihtne kaas kokku monteerida arvestades konkreetse töö jaoks sobilikku seljapaksust.

Alternatiiviks on teha kaanekujundused valmis tervikuna, st ühel lehel on kõrvuti tagakaas-selg-esikaas ning teisel esisisekaas-seljavahe-tagasisekaas. Seda maksaks kasutada näiteks juhul, kui kaane kujundus / pilt peaks jätkuma seljal. Kindlasti tuleb aga siis seljapaksus täpselt kokku leppida, sest trükikojas on selle muutmise praktiliselt võimatu.

Kaanefailide nimetamisel tasub jälgida üldist tava, st esikaas on 1, esikaane sisekülj 2, tagakaane sisekülj 3 ja tagakaas 4 (loomulikult võivad nad kõik olla ka ühes failis). Seljakujundus peaks kindlasti erineva formaadi tõttu olema eraldi failis.

NB: Seljapaksust mõjutab paberi paksus, mitte grammkaal – uuri kindlasti välja konkreetse paberi ja lehekülgede arvu jaoks sobilik seljapaksus!

LÕIKEVARU EHK BLEED 3-5 MM

Kõik trükise formaadini ulatuvad objektid peavad jätkuma 3-5 mm üle serva, et voltimise, köitmise, lõikamise jne nihetest tingituna ei ilmuks nähtavale valget pinda. Oluline on lõikevaruga arvestada juba kujunduselemente ette valmistades ja pilte kadreerides, sest muidu võib midagi olulist saada maha lõigatud. Lõikevaru nõue kehtib ka lehe servani ulatuvate reklaamide kohta, samuti tuleb jälgida, et olulised lehel olevad elemendid ei asuks servale lähemal kui 3-5mm. Eriti hästi näitavad pisimagi järeltötluse vea välja lehe servaga paralleelsed jooned.

Erandiks on ajalehed jt trüki järel mitte puhtaks lõigatavad trükised, mille puhul ei tohi kujundus ulatuda servale lähemale kui 10mm.

Lo rem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. In pretium blandit erat. Duis tincidunt eleifend enim. Donec vestibulum. Ut ultricies felis et quam. Pellentesque pede dui, elementum sed, sagittis ut, laoreet sed, pede. Vestibulum cursus venenatis felis. Vivamus eleifend ultricies justo. Donec quam lorem, tincidunt nec, mollis ut, pretium nec, ligula. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae; Proin malesuada, enim non ornare venenatis, libero tellus malesuada mi, id rhoncus risus nulla sed elit. Vestibulum fermentum fermentum arcu. Phasellus vulputate ipsum eu nulla. Fusce nulla augue, adipiscing ut, faucibus sed, imperdiet lobortis, sapien. Vivamus feugiat, leo vitae pellentesque suscipit, lectus sem vulputate mi, ac dictum nunc lacus sit amet mi. Nam id eros. Donec a nisl at nunc scelerisque laoreet. Proin augue lacus, tempor laoreet, malesuada vitae, tempor non, ligula. Vivamus eget, sapien in sodales semper, mauris nunc volutpat justo, id ultrices magna sem et wisi. Pellentesque arcu sapien, convallis ut, scelerisque non, imperdiet eget, tellus. Praesent feugiat sapien eget massa.

Mauris et ligula in erat consectetur volutpat. Nam faucibus. Nulla facilisi. Praesent suscipit faucibus sem. Integer aliquet dui et turpis. Donec consectetur, ligula non iaculis viverra, mi felis placerat lectus, non dapibus elit mi eu risus. Nulla tincidunt ipsum quis lacus. Maecenas aliquet, neque at nonummy mollis, purus lorem consequat pede, quis dapibus augue quam et ipsum. Donec odio metus, dapibus eu, auctor a, nonummy ac, turpis. Ut dui sem, faucibus non, sagittis quis, congue sed, diam. Suspendisse tristique, nibb vitae mattis dictum, magna enim sagittis pede, sed condimentum urna justo et elit. Suspendisse fermentum neque id erat. Maecenas quis tellus non massa elementum vestibulum. Cras lobortis dictum turpis. In mattis faucibus

massa. Nullam magna. Vivamus non lacus. Mauris sit amet urna. Donec id felis. Nam mollis tristique enim. Nam ultrices justo in mi. Cras porta diam sit amet magna. Nunc non arcu. Quisque ullamcorper nonummy mauris. Proin nec leo non eros tempus imperdiet. Proin nec diam. Praesent hendrerit. Cras eu ante vel arcu suscipit sollicitudin. Duis euismod

gravida nibb. In eu ipsum. Etiam faucibus. Fusce nonummy. Mauris ut titor. Donec dignissim neque vel sapien. Integer non mi. Nullam scelerisque faucibus massa. Sed varius arcu. Aliquam nunc. Donec lacinia, ante ac elementum vestibulum, odio elit porta ante, vel pharetra orci tellus id purus. Sed dignissim felis at nunc. Cras ultrices tempus sem.

FINEPRINT

Trükikojal on õigus tellija poolt esitatud tehnilistele nõudmistele mittevastav materjal tagasi lükata. Trükikvaliteedi tagamise eesmärgil on trükikojal õigus teha kliendi failides vältimatuid parandusi. Tellija poolt esitatud tehnilistele nõudmistele mittevastava materjali ümbertegevise ja muud tehnilistele nõudmistele mittevastavatest materjalidest tingitud kulutused kannab tellija.

“Uniprindi & Unipressi tehnilised tingimused digitaalsetele originaalidele” on koostanud Peeter Marvet eesmärgiga kirjeldada nõudmisi ja soovitusi, mis oleksid vastuvõetavad kõigile Eesti trükikodadele ja väljaannetele. Tänu kõigile, kes algset versiooni kommenteerisid!

Näidislehekülgede kujundustes kasutatud fotod (cc) Siim Teller (vt <http://teller.diip.ee>) mõistagi autori loal. (cc) 2004 Peeter Marvet ja Uniprint AS, kasutamine Creative Commons'i Attribution-ShareAlike litsentsi alusel (creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0).